



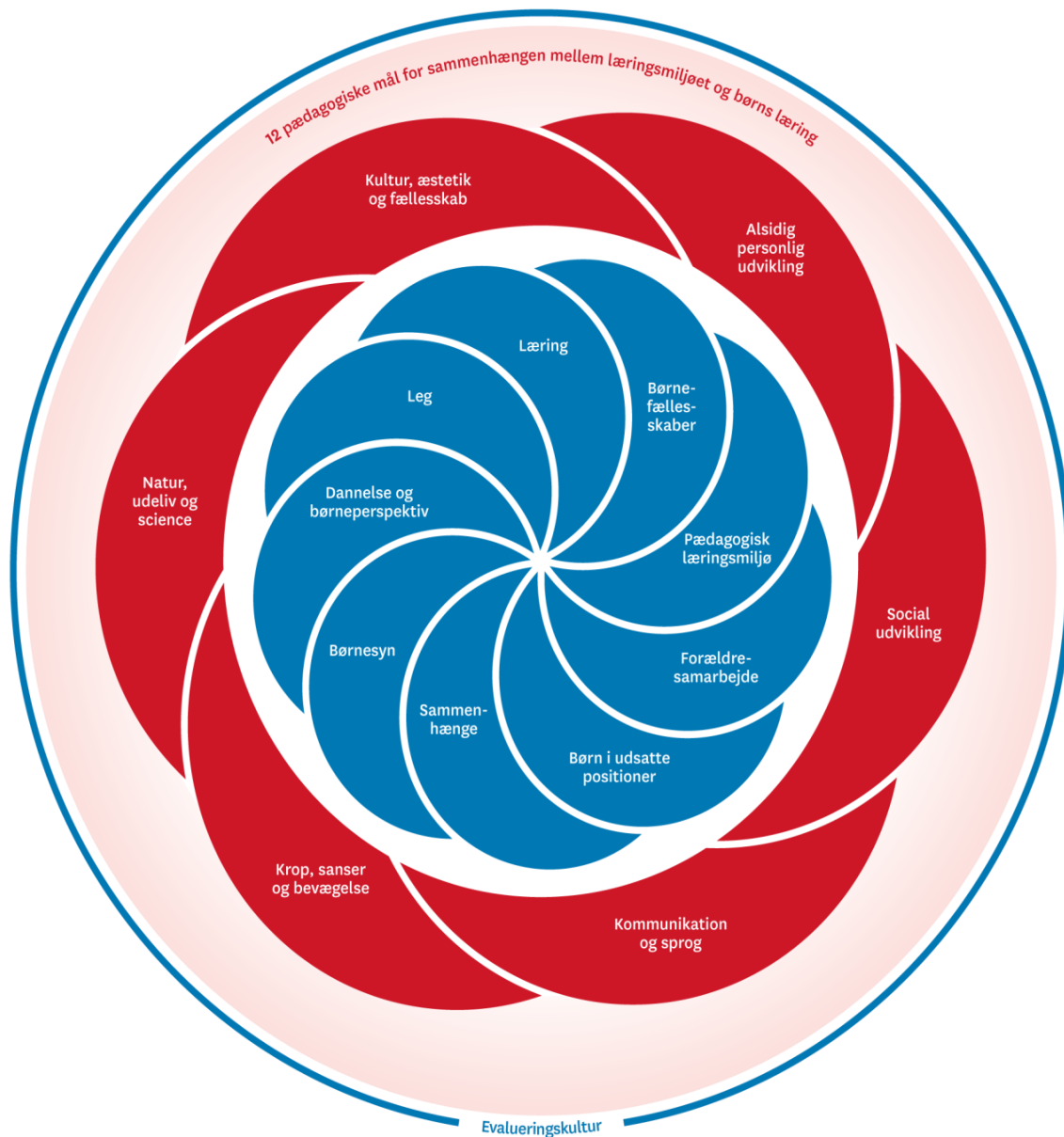
# Pædagogisk læreplan for Børnehuset Møllevangen

---

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.



# Ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan



Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er

udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

# Hvem er vi?

---

Børnehuset Møllevangen er en mindre daginstitution placeret midt i Birkerød. Huset er normeret til 2 grupper med i alt 22 børn i alderen 0-3 år samt 2 grupper med i alt 45 børn i alderen 3-6 år. Vi har i børnehaven 2- 3 ressourcepladser til børn med forskellige udfordringer og hertil er knyttet en specialpædagog. Husets øvrige børn lærer, leger, og dannes sammen med 6 uddannede pædagoger og 8 medhjælpere.

Vores pædagogiske fokus er rettet mod kerneydelsen. Hermed mener vi at vores opgave er at skabe rammerne for et godt børneliv for alle børn, der understøtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Det udgangspunkt, vi altid tager, er anerkendende. Det er vigtigt for os at alle børn oplever sig værdifulde og inkluderede i børnefællesskabet.

I hverdagen deler vi os så vidt muligt op i små grupper. Vores nye hus, taget i brug 12.09.22, er bygget til dette, og det er altid muligt at finde en god krog at lege i. Da vores legeplads er meget overskuelig kan et par af de ældste børnehavebørn godt være ude alene mens vi voksne kan følge med fra stuerne. Mandage og fredage dyrker vi det store fællesskab på tværs af huset hvor legen er i centrum. De 3 formiddage midt i ugen fyldes ud med vokseninitierede aktiviteter. Her er børnene alders- eller gruppe opdelt med faste voksne tilknyttet. Formiddagene bruges til at give inspiration, læring, legemuligheder og oplevelser der passer til børnenes udviklingsniveau.

Vi har nem adgang til Birkerøds mange tilbud og bruger især biblioteket og Biografen flittigt. Tæt ved os ligger både gode legepladser og grønne områder og yndlingsturene går til Lange Dammen, Politiparken og Højbjerg. Årets store begivenheder er en sommerfest i slutningen af august, julefesten i december og tøndeslagningen til Fastelavn.

# Pædagogisk læreplan

---

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14***

## **Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber**

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15*

**Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?**

### **Børnesyn**

Vi ser hvert barn som unikt med muligheder og rettigheder til at udfolde sig i Møllevangens fællesskab. Det enkelte barn har behov for omsorgsfulde og nærværende voksne, der tilpasser forventninger og udfordrer barnets individuelle udviklingsbehov. I takt med at barnet modnes øges dets selvbestemmelse og muligheder for at deltage i fællesskabet.

### **Dannelse og børneperspektiv**

Barnet dannes til at indgå i forpligtende fællesskaber i en vekselvirkning mellem hensyn til fællesskabet og den enkelte. Alle har ret til at være en ligeværdig deltager i fællesskabet. I Børnehuset har vi en særlig opgave i at øve deltagelse i forskellige forpligtende fællesskaber, da netop dette er vanskeligt at øve hjemme, hvor fællesskaberne er mindre.

Vores praksis tilrettelægges under hensyn til barnets perspektiv. Dette sker både på baggrund af observationer af børnenes interesser og optagethed – de spor vi kan se børnene afsætter– og gennem at give børnene indflydelse på egen virksomhed.

Vi skal åbne barnets verden ved at introducere og inddrage det i fælles beslutninger. Det sker gennem en opmuntring til deltagelse i demokratiske beslutninger. Barnet skal stilles overfor simple valg, det kan håndtere og har kompetence til. Her vil barnet blive øvet følelsesmæssigt og trænet i at kunne bære, at det ønskede ikke altid bliver til noget, fordi den demokratiske beslutning måske gik i en anden retning.

### **Leg og læring**

I Møllevangen er legen en grundlæggende virksomhed for barnet. Legen skaber grundlag for barnets udvikling af sociale kompetencer og bidrager til kreativitet, fantasi og sproglig udvikling. Det sker både gennem aktiv deltagelse fra den voksnes side og gennem tilrettelæggelse af spændende, inspirerende lege- og læringsmiljøer. Børnene skal være medskabere af læringsmiljøerne. Dette praktiserer vi i Møllevangen bl.a. ved at observere børnenes leg og ud fra observationerne etablere nye miljøer. Andre gange spørger vi børnene hvad de har lyst til at lege, og vi skaber sammen læringsmiljøer der kombinerer de forskellige ønsker.

Leg og læring er tæt forbundne og det er vanskeligt at forestille sig leg uden læring. For det lille barn er læring en kropslig og sanselig oplevelse og oftest er aktiv deltagelse en forudsætning for læring. Barnet skal mødes af inspirerende voksne, som tør gå på opdagelse sammen med barnet. Det skal både ske gennem leg, inddragelse i hverdagens rutiner, i mellemtiden mellem aktiviteter og igennem projekter og forløb. De voksnes fokus skal være rettet mod børnenes nærmeste udviklingszone. Det vil sige at vi hele tiden stiller os dér, hvor der er trygt og samtidigt udfordrende at lære nyt. Den voksne skal eksperimentere sammen med barnet og gøre nye erkendelser og

opdagelser. Vi øver os i ikke altid at give barnet svarene men at undersøge og udforske sammen med barnet i stedet for.

### **Børnefællesskaber**

Ethvert barn skal være et skattet medlem af børnefællesskabet. Vi har ansvaret for, at alle børnefællesskaber er givende for alle. Børnefællesskaberne udgøres både af de fællesskaber de voksne understøtter, som "stuen" eller "børnehaven", men også af selvvalgte fællesskaber i grupper af venner. Det er de voksnes ansvar at se efter om fællesskaberne fungerer for alle børn og ellers gribe ind. Det kan også være en voksen der sammensætter en gruppe børn for netop at sikre at alle har del i et fællesskab. Ofte sker det at de voksne igangsætter aktiviteter der interesserer et barn der har brug for hjælp til at komme ind i et fællesskab – og der igennem baner en vej. De voksne positionerer sig ofte ved siden af børnefællesskaberne. Vi observerer, holder øje med, inspirerer, og hjælper hvis der er behov for det.

## **Pædagogisk læringsmiljø**

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23*

### **Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?**

I vores Børnehus arbejder vi med en fast grundrytme som basis. Det betyder at meget af vores hverdag er i faste rutiner, så de voksne ved hvor de fysisk skal placere sig. Det giver ro og overskud til at vi kan positionere os i relation til børnenes behov og læreprocesser. De tidsrammer dagen er opdelt i er givet af børnenes behov – de basale som mad, søvn osv. – og af de voksnes ressourcer vi gerne vil udnytte maksimalt. Vores mål er at skabe et ensartet tilbud med lige muligheder for læring for alle børn ud fra bevidstheden om, at dette kræver noget forskelligt. Vi er også bevidste om, at børn lærer af nærværende voksne, der har tid til at understøtte det enkelte barn i leg, læreprocesser og børnefællesskaber. Et stort potentiale ligger i netop dagens rutiner. Her er der mulighed for og tid til gentagelser, at øve sig og at udvikle sig. Vores fokus rettes på hvad børnene kan lære af hinanden og ved at hjælpe hinanden.

3 formiddage om ugen arbejder vi med organiserede læringsrum. Her er det de voksne der sætter rammen og positionerer sig således at de kan rette opmærksomheden mod en mindre gruppe børn og deres behov for understøttelse og udfordringer i læringsprocesserne.

Børnenes leg bruger vi som et friere læringsrum, hvor vi voksne har en mere tilbagetrukket rolle. Vi observerer hvad børnene er optaget af i legen og hvad vi kan hjælpe med for at sikre alle deltagelse i legefællesskabet. Dette kan også ske ved at en voksen starter en aktivitet op som børnene kan byde ind på.

Det er en kunst at være god til at lege og indeholder en høj grad af mestring af evner som fleksibilitet, dialog, og det at kunne føre og følge. Børns venskaber opstår og udbygges når de opdager hvad de kan lære af hinanden i legen. Den voksne kan sagtens deltage men det skal være på børnenes initiativ og betingelser.

Børnene mødes i mange fællesskaber i løbet af en dag. Det kan være alt fra tur med hele stuen, samling, til frokost, små legegrupper, og af og til en stille fordybelse med sig selv. Grundrytmen er med til at definere de samme skift hver dag så også børnene kan navigere i hverdagen.

I løbet af en ganske almindelig dag er i reglen alle læreplanens temaer i spil. Som illustration af dette følger her et rids over grundrytmen:

Tidspunkt	Strukturelle organisering	Processuelle samspil	Resultat Læring, trivsel, udvikling og dannelse
Morgen Kl. 7,00 – 8.00	Vi åbner fælles i køkkenet og på Solstuen. Der er 2 voksne til at åbne og flere støder til undervejs. De voksne tager imod børnene og hjælper dem i gang med en aktivitet – og hjælper gerne med at sige farvel. Der er indtil kl. 8 mulighed for at spise medbragt morgenmad i køkkenet. Når flere børn er mødt deler man sig på de øvrige stuer. Indtil samling vil der være flere læringsmiljøer åbne på stuerne. Børnene kan vinke fra stuen eller eventuelt selv gå ud i køkkenet og vinke.	Modtagelsen sker alt efter det enkelte barns behov og alder. Der er altid flere tilbud om aktiviteter og flere læringsmiljøer er tilgængelige. Den voksnes rolle er dels at være tryk base, dels at hjælpe med at finde en god aktivitet.	Den voksne sikrer at alle børn bliver hørt og mødt efter deres individuelle behov. Børnene lærer hvordan de finder på noget at lege og nogen at lege med. Der sker en læring gennem fællesskabet. Tilknytningen til den voksne er en central læring for især de yngste børn.
Kl. 9-9.30	Her spiser de yngste børn frugt og brød fordelt på Skyer og Månestuen. De mindste skal herefter ud at sove mens de fleste går i gang med dagens aktivitet. I børnehaven holdes der morgensamling. Børnene får serveret rugbrød eller knækbrød og drikker vand til. Samlingen foregår efter en fast skabelon: Hver	Her læres noget om at tage tur, at lytte til hinanden, at holde et fælles fokus, at kunne udsætte egne behov og at kunne vise hensyn til andre. Det kræver tryghed ved fællesskabet at kunne stille sig frem forrest.	Alsidig personlighedsudvikling, social udvikling, kultur, æstetik og fællesskab styrkes.

Tidspunkt	Strukturelle organisering	Processuelle samspil	Resultat Læring, trivsel, udvikling og dannelse
	<p>dag står et barn for at "råbe op". Når børnene herefter er talt og maden serveret kan dagens valgte sange synges, og en samtale i rundkredsen finde sted. Inden man rejser sig er dagens aktiviteter præsenteret og alle er klar over hvad de nu skal. Der anvendes visualisering og mappe med fotos af børnene til at understøtte samlingen. Hver fredag mødes vi til fælles samling for hele huset.</p>		
Kl.9.30-12	<p>Aktiviteter stuevis eller i mindre grupper. Hver stue har på skift 1 til 2 turdage samt en dag med kreative aktiviteter. Da der altid er en stue ude af huset er der mulighed for at dele sig op. Kendetegnende for disse tre formiddage er at aktiviteterne er voksenstyrede. Der vil altid være mulighed for at lege også. Når den ene stue er på tur åbner det op for at inddrage deres lokaler og dele sig op i små gruppe.</p>	<p>Sammensætningen af de mindre grupper giver mulighed for en større grad af fordybelse og børn der ikke umiddelbart søger hinanden kan måske få øje på hinanden her. De voksne er nærværende og engagerede og er med til at sætte rammerne for legen og for det øvrige læringsmiljø. Turene understøtter fællesskabet med fælles oplevelser fra verden udenfor. I aktiviteterne søger vi at indarbejde alle læreplanens mål. Ofte arbejdes der ud fra et fælles valgt tema, eller overskrift, som fx kan være "hvem er jeg", "Rødhætte", "efterår", "Jul", eller noget helt 4. Børnene er alt efter alder og evne med til at definere projekternes indhold, således at børneperspektivet får plads.</p>	<p>Barnet indgår i et fællesskab både sammen med legekammerater og et fællesskab defineret af den voksne. Barnet dannes til at forstå verden omkring det: Det kan være videns baserede forståelser og sociale, relationelle forståelser og færdigheder.</p>



Tidspunkt	Strukturelle organisering	Processuelle samspil	Resultat Læring, trivsel, udvikling og dannelse
Frokost Kl.11-12	<p>Frokost spises mellem kl. 11 og 12. Rutinerne med at gøre klar til frokost, spisningen, bleskift og putte ritualer for de mindre børn, rutinerne omkring oprydning og garderoben før leg udendørs – alt tager tid og skal have sin plads. Der er et stort læringspotentiale i de daglige rutiner og det udnytter vi i hele huset. Der spises i små grupper med en voksen ved hvert bord. Børnene deltager på skift i klargøring og borddækning. Maden serveres på en måde der gør det muligt for børnene at håndtere den selv.</p> <p>Under måltidet igangsætter de voksne samtaler der inddrager alle børn.</p> <p>I garderoben giver de voksne lige akkurat tilpas med hjælp til at bistå barnet i at blive selvhjulpne. Det er et fint motorisk læringsrum hvor det selv at tage tøj på, knappe og lyne osv. kan trænes.</p> <p>Vuggestuen sover. Der er også mulighed for at få en lur hvis man er lille i børnehaven. Vi er altid ude efter frokost.</p>	<p>Der er fokus på kulturen omkring et måltid: at samtale, at lytte, at tage en passende mængde mad, at øve sig i at smøre selv, at sende fade videre til de andre børn ved bordet, øve brug af kniv og gaffel, at lade sig inspirere af det de andre spiser og turde smage noget nyt. Vi kalder det at øve sig i at være "madmodig"</p>	<p>Flere læreplanstemaer indgår: Alsidig personlighedsudvikling, social udvikling, samt kulturelle og æstetiske fællesskaber.</p>
KL. 12-14	<p>I garderoben giver de voksne lige akkurat tilpas med hjælp til at bistå barnet i at blive selvhjulpne. Det er et fint motorisk læringsrum hvor det selv at tage tøj på, knappe og lyne osv. kan trænes.</p> <p>Vuggestuen sover. Der er også mulighed for at få en lur hvis man er lille i børnehaven. Vi er altid ude efter frokost.</p>	<p>Alle børn forsøger selv først og får hjælp af hinanden eller de voksne hvis det kniber. Barnet får blik for sammenhænge – årstider og påklædning og lærer at tilpasse påklædningen til årstiden. Et læringsrum der lægger op til samtale om det barnet øver sig i, og over- og underbegreber kan øves. Dermed øges barnets ordforråd og sans for sproglige nuancer. På legepladsen lærer børnene at indgå i uformelle fællesskaber, og at forhandle sig ind i</p>	<p>Alsidig personlighedsudvikling, kommunikation og sprog er i spil.</p> <p>Alsidig personlighedsudvikling og kommunikation og sprog er i fokus her.</p>

Tidspunkt	Strukturelle organisering	Processuelle samspil	Resultat Læring, trivsel, udvikling og dannelse
Frugt Kl.14-15	<p>Udendørs er det muligt for de voksne at positionere sig således at nogle holder opsyn og hjælper mens andre kan indgå i legene og udfolde dem. Der er rum for lege i små selvvalgte grupper, alene, eller i en stor flok.</p>	<p>en igangværende leg. De får mulighed for motorisk udfoldelse og for at etablere og styrke venskaber – også på tværs af stuer og andre fællesskaber. Børnene udfordres på deres evne til at lege – at kunne finde på, at kunne vente, tilpasse sig andres ønsker og meget mere. Højt læsningen organiseres dialogisk – så børnene aktivt inddrages. Børnene lærer at lytte til en historie der her er abstrakt, og i at koncentrere sig. Barnet dannes i kulturen omkring et måltid med turtagning, blik for andres behov, at sende videre til næste barn, at dele osv.</p>	<p>Social udvikling, sprog og kommunikation, kultur, æstetik og fællesskab, samt alsidig personlighedsudvikling er alle i spil.</p>
Kl.15-17	<p>Frugt og brød spises også i mindre grupper. Hos de ældste børn kan mange lege være godt i gang og her laver vi ind mellem frugtcafé, hvor børnene kan gå til og fra efter behov. Oplægget til frugten er at det er en rolig stund hvor højt læsning og samtale har sin plads.</p> <p>Børnene leger i grupper og de voksne tilrettelægger passende læringsmiljøer med inddragelse af børneperspektivet. Det er oftest aktiviteter børnene kan styre selv. De voksne skal i dette tidsrum stå til rådighed for både børn og forældre., så vigtige informationer fra børnenes dag kan videregives til forældrene.</p>	<p>Konstruktionsleg, familielege, spil, tegnebord, modellervoks, perler eller noget helt 10. stilles til rådighed for børnene efter ønske og behov. Børnene initieres til at kunne og indgå i lege, og træner færdigheder omkring at spille spil osv. Børnene dannes i kulturen omkring at spille spil – at følge regler, at koncentrere sig, følge med m.m. De dannes både sprogligt, matematisk og socialt. Barnet dannes til at agere mere selvstændigt uden</p>	<p>Læreplanstemaer: Kommunikation og sprog, social udvikling, kultur, æstetik og fællesskab, krop, sanser og bevægelse og alsidig personlighedsudvikling.</p> <p>Læreplanstemaer: Alsidig personlighedsudvikling, kultur, æstetik og</p>

Tidspunkt	Strukturelle organisering	Processuelle samspil	Resultat Læring, trivsel, udvikling og dannelse
<p>Timen hen mod lukning</p> <p>KL 17.00 (fredag KL.16)</p>	<p>De voksne organiserer det praktiske omkring lukning af Smørhullet. Børnene hjælper og inddrages i det omfang de har lyst og det giver mening. Der er færre, men udvalgte læringsmiljøer til rådighed. Det er forskelligt fra dag til dag hvor mange børn der er i huset i dette tidsrum, og det er ofte lidt trætte og matte børn. Der læses historier eller den ene voksne indgår i en leg eller et spil med få børn. Der er ofte plads til en god snak – og til kontakt til de afhentende forældre. Om fredagen hvor vi lukker kl. 16 er der flere børn tilstede den sidste time, og også en ekstra voksen. Her leger børnene i højere grad selvstændigt, men guidet af voksne. Vi vælger ofte at lukke udendørs sammen med vuggestuens ældste børn.</p>	<p>hele tiden at have en deltagende voksen. Barnet lærer at rydde op, og at acceptere et rammerne sættes af den voksne.</p>	<p>fællesskab, social udvikling og sprog og kommunikation.</p>

## Samarbejde med forældre om børns læring

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25*

### Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi prioriterer i Møllevangen at der skal være plads og tid til en daglig dialog omkring barnets trivsel og udvikling. Vi lægger fotos og daglige beskrivelser af aktiviteter og oplevelser ud på Børneruden. Disse reportager suppleres af lidt om det enkelte barn ved afhentningen, og forældrene opfordres til at spørge ind til deres eget barns daglige fortælling om hvordan dagen er gået.

Vi bruger Hjernen & Hjertet som dialogredskab til samarbejdet med forældrene. Vi afholder samtaler med udgangspunkt i dialogprofilerne omkring hvert enkelt barns trivsel og udvikling.

Er der særlige indsatser omkring et barns udvikling, eksempelvis tilknyttet logopæd, foregår den ekstra indsats i samarbejde med forældrene. Dels med sprogstimulering i Smørhullet, dels ved logopædens besøg eller i eksterne sproggrupper, og en vigtig del er det bidrag forældrene giver hjemme efter vejledning fra os.

Hvert år i maj måned afholder vi et fælles forældremøde for hele huset. Her tages emner af generel interesse op – som nu de nye styrkede læreplaner – og typisk bruges halvdelen af mødet til orientering om livet på hver af de 3 stuer.

## Børn i udsatte positioner

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26*

### Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Det inkluderende arbejde i Møllevangen har som mål at alle børn skal sikres en plads i børnefællesskabet og sikres en mulighed for deltagelse. Børn er forskellige og kan derfor have meget forskellige behov. I Smørhullet tilpasser vi pædagogikken efter den børnegruppe der til enhver tid er i huset og medtænker det enkelte barns individuelle behov. Trivsel og udvikling hænger uløseligt sammen og vi anvender en relations- og ressourceorienteret pædagogik.

For at fremme børnefællesskabet og deltagelsesmulighederne for den enkelte justerer vi på konteksten børnene befinder sig i. Der udarbejdes fokuspunkter ved brug af Hjernen & Hjertet, sammen med forældrene, hvor de voksne tager ansvaret for ændringer ud fra en fælles målsætning.

Af konkrete indsatser der bruges i det daglige kan nævnes:

- Forberedelse på dagens skift og aktiviteter via time-timer og visualisering. Det kan være piktogrammer og/eller konkrete billeder.

- Medtænkning af børnenes placering ved samling, ved spisning og i garderoben. Her gælder det hvem barnet sidder ved siden af, voksne som børn, om tæt guidning er en god idé og hvor nem adgangen til garderoben er.
- Det inkluderende børnemøde, der i daglig tale kaldes "samling", hvor det enkelte barns følelse af at være en del af gruppen styrkes. Der er en fast drejebog for samlingerne, hvor børnene på skift træder frem og leder forløbet, råber op, vælger sange osv.
- Vi har en særlig opmærksomhed på fordelingen af børnene i de perioder hvor den selvinitierede leg foregår og selvfølgelig også i de voksenstyrede aktiviteter.

Der er 2 ressourcepladser i Møllevangen. Disse pladser er en del af Rudersdal Kommunes specialforanstaltninger og der visiteres børn til pladserne af Dagtilbud. Derfor har vi i huset fast en specialpædagog tilknyttet de 2 pladser. Til støtte for den særlige inklusionsindsats foregår et tæt samarbejde med vores samarbejdspartnere fra PPR. Det kan være psykolog, logopæd, fysioterapeut, ergoterapeut, inklusionspædagogsocialrådgiver og sundhedsplejerske. De vigtigste samarbejdspartnere er forældrene.

Børnehuset ligger i et område af Rudersdal med mange nye danske familier. Derfor er et gennemgående fokus i huset rettet mod tilegnelsen af sprog og at understøtte børnenes sprogudvikling. Vi tænker sprogstimulering ind i alle aktiviteter med børnene og har som supplement små sproggrupper, hvor 1 voksen og 4-5 børn laver sprogstimulerende aktiviteter sammen.

## Sammenhæng til børnehaveklassen

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27*

### **Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)**

I Rudersdal kommune er natur & udeliv valgt som udgangspunkt for brobygning mellem børnehusene og skolen. Formålet er at skabe en sammenhæng for børnene i forbindelse med skolestart. Børnene starter i før/mini SFO 1.maj.

"Naturen bygger bro" er et projekt der strækker sig fra maj måned året før skolestart og følges op af skolen i indskoling. I Møllevangen samarbejder vi med vores lokale folkeskole, Søholmskolen, hvor indskoling foregår på afd.Toftevang.

Naturtemaet er et tema valgt for en 4 årig periode. Årstiderne sætter rammerne for hvad der arbejdes med i de forskellige dele af projektet.

Formålet er:

- At styrke samarbejdet om børnenes overgang fra børnehave til skole med natur & udeliv som et fælles tredje.
- At børnene oplever større sammenhæng ved overgangen.
- At børnene oplever koblingen mellem tidligere og ny læring.
- At børnene danner relationer med kommende kammerater/venner.

- At børnene oplever sig selv som kompetente og har følelsen af at høre til.

Der etableres således et trekantssamarbejde mellem skole/SFO, naturvejleder og børnehuse.

I løbet af det sidste år i Børnehuset arbejder børnene med krible-krable dyr i skoven. Hver årstid har grupperne med de ældste børn ture ud i skoven hvor dyrene undersøges. I marts/april inden overgangen mødes børnene fra alle børnehuse tilknyttet skolen i skoven over 3 dage hvor der blandt andet afvikles stjerneløb. Der aflægges desuden besøg på den tilknyttede skole, hvor børnehalebørnene modtages af de nuværende 0.klasser og deres voksne. Vi har i Møllevangen hvert år børn der skal starte på forskellige andre skoler men af ressourcehensyn koncentrerer vi os om Toftevang.

Inden 1.maj afholdes overleveringsmøder sammen med forældrene til børn hvor der er særlige hensyn. For langt de fleste børn er overlevering via Hjernen & Hjertet fuldt tilstrækkelig. Skolen bliver på den måde opmærksomme på hvis der har været arbejdet med særlige fokuspunkter. Forældrene til alle de ældste børn i Møllevangen tilbydes dialogsamtaler i løbet af det sidste år hvor dialogprofiler danner udgangspunkt for en samtale om udvikling og trivsel hos det enkelte barn. Alle de skoler vi samarbejder med holder informationsmøder for forældrene inden indskrivning og har besøgsarrangementer for familierne inden skolestart.

En fast tradition i Møllevangen er at invitere børnene på genbesøg i børnehaven midt i oktober. Vi mødes en eftermiddag – store skolebørn og deres forældre.

# Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

---

## Inddragelse af lokalsamfundet

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29*

### Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Ved juletid deltager vi i kirkens arrangement målrettet til daginstitutionerne. Kommer vi forbi kirken på ture sker det at vi kikker ind og ser hvad der foregår når det ikke lige er jul. Biografen er vi ofte i og Biblioteket benyttes også flittigt af alle aldersgrupper i huset. Vi bruger også lokalmiljøet som kontrast til fiktionens verden – et forløb omkring "Folk og røvere i Kardemommeby" inspirerede de ældste børn til at finde alle historiens bygninger, bare i Birkerød. Der manglede et fængsel og et ordentligt højt tårn. Et andet forløb om hvor vi alle sammen bor skabte læring omkring etagebyggeri kontra rækkehuse og villaer. Her var det mellemgruppen der kortlagde byen.

## Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30*

### Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi er bevidste om vores rolle som medskabere af et godt miljø hvor man som barn, forældre og som medarbejder føler sig velkommen og set. Vi tilrettelægger arbejdet med børnene i mindre grupper så der er plads til at det enkelte barn kan trives og udvikles. Vi er opmærksomme på at et godt miljø er en væsentlig forudsætning for læring, udvikling og trivsel. Det gode miljø er et vi skaber sammen og derfor har ansvar for, sammen.

Børnene inddrages i at dekorere opslagstavler og vægge – og plankeværket uden for. Hvert år starter de nye børn i børnehaven med at tegne og male et selvportræt. Først når ens eget billede er indrammet og hængt op over vinduerne i rækken føler man at man hører rigtig til.

Vi skaber og tilpasser de fysiske rammer efter det pædagogiske projekt det skal rumme. Legemiljøer ændrer stadig karakter alt efter børnenes interesser. Dokumentation af aktiviteter og processer hænges op på hver en vægflade og børnenes produkter stilles på "udstilling". Her kan børnene vise forældre eller andre børn hvad de er optagede af.

Vi tilstræber en indretning hvor det er tydeligt for børnene hvad de kan gå i gang med. Legetøjet står i børnehøjde i gennemsigtige kasser med billeder på så også børn uden meget sprog kan pege ud hvad de gerne vil lege med. Vi etablerer legezoner hvor legemiljøet står klart som inspiration til at gå i gang. Andet legetøj kan børnene bede om – og her gøres legetøjet til noget

særligt i og med det kræver en voksen at få adgang. Det psykiske børnemiljø sikres især af nærværende, engagerede voksne, der fanger et behov hos barnet og imødekommer det. Derfor er det vigtigt at de voksne kan være tæt på børn i små grupper. Vi leger over hele huset og børnene er gode til at tage legesager med og finde et afskærmet hjørne eller en krog hvor fordybelsen kan ske. Vi benytter os af at have en legeplads med godt overblik inde fra og lader 4-5 af de ældste børn være ude alene, men under opsyn. Børnenes perspektiv har en stor og vigtig plads hos os og børnenes ønsker tages alvorligt og imødekommes så vidt det er muligt.



# De seks læreplanstemaer

---

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32*



## Alsidig personlig udvikling

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37*

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Der er 2 overordnede pædagogiske mål for dette læringsplanstema. Det ene beskriver at læringsmiljøet skal understøtte at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder – og dermed får tillid til egne potentialer. Desuden skal læringsmiljøet understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse vedholdenhed og prioritering.

Dette læreplanstema omhandler den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og dets deltagelsesmuligheder.

#### Om engagement

Læringsmiljøet skal støtte og fremme børnenes engagement og deltagelse så de oplever fordybelse, selvrespekt, selvtilid og selvværd. Børn udvikler engagement når de indgår i relationer med betydningsfulde andre, hvor de oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nære og tillidsgivende voksne.

#### Om livsduelighed

Gennem leg og andre meningsfulde aktiviteter bidrager læringsmiljøet til, at børnene drager erfaringer med forskellige sociale positioner, som bidrager til et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed. Målet med aktiviteterne er:

- at børnene engagerer sig i legene
- at børnene udfolder sig og udforsker sig selv og hinanden på nye måder
- at børnenes selvforståelse og handlemønstre udfordres og udvikler sig
- at børnene inviteres til at udtrykke sig respektfuldt og anerkendende overfor de andre børns perspektiver.

Herved får børnene en oplevelse af at være betydningsfulde og at være medskabende af egne livsbetingelser. Gennem deltagelse i fællesskaber får børnene grundlæggende erfaringer med at indgå i, høre til og navigere i fællesskabet med en forståelse af demokrati og demokratiske processer.

#### Om gåpåmod

Læringsmiljøet skal understøtte børn i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt – uden at miste gåpåmodet. Det handler om at understøtte evnen til at håndtere

mod- gang og udfordringer samt at udvise vedholdenhed. Evner og kompetencer der er centrale for barnet at mestre i skolen og senere i livet. Det er vigtigt at der sker en stadig justering af udfordringerne så de ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser. Læringsmiljøet skal stille en træningsbane til rådighed for børnene, hvor de kan introduceres til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer på, samt de følelser der herved vækkes i dem. Det pædagogiske personale har dermed en vigtig opgave ved at understøtte barnets mod på at eksperimentere, og mod på at turde gå sine egne veje. At understøtte børnene i at vælge aktiviteter eller lege fra, når de ikke matcher deres trivsels-, lærings-, eller udviklingsbehov. Disse valg kræver mod. Støtten skal gives med en afvejning i forhold til deltagelsen i det samlede børnefællesskab.

### **Om deltagelseskompetence**

Denne kompetence opøves ved at børnene balancerer mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de aktiviteter og relationer de indgår i. Læringsmiljøet skal også her understøtte

børnenes erfaringsverden så de kan, og tør, deltage og tage initiativer, der skaber mulighed for den livsudfoldelse de ønsker sig i fællesskabet. Børnene skal have mulighed for at fordybe sig i det de er optagede af, samt lære at prioritere blandt mange tilbud. Dette sker ved at skabe et læringsmiljø

- Der motiverer børnene til at undres
- Pirrer børnenes nysgerrighed
- Anerkender børnene for deres fund
- Støtter børnene i deres vedholdenhed
- Støtter børnene i deres innovative formåen
- Styrker børnenes koncentrations- og abstraktions evne, hvilket er afgørende for deres udvikling og læring, og derfor netop grundlæggende for en alsidig personlig udvikling.

## Social udvikling

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39*

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
  - Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.
- 
- At alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber og blandt andet herigennem udvikler empati og relationer
  - At barnet viser tegn på at forstå de forskellige sociale omgangsformer der finder sted i hverdagens forskellige arenaer
  - At barnet kan mærke egne og andres grænser, samt sige til og fra i forhold til andre børn og voksne og udvikler respekt for andres følelser, oplevelser, intentioner og behov.

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag (fremgår af s.6) er vi opmærksomme på barnet som individ og på barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet der hvor det er i sin udvikling.

I arbejdet med den sociale udvikling har vi fokus på både det enkelte barn og på børnefællesskaber. I vuggestuen danner børnene begyndende relationer, som vi understøtter ved at arbejde med børnene opdelt i små grupper og ved at have faste pladser når vi spiser. I børnehaven er der fokus på at støtte børnene i deres sociale relationer, hvor der ved at skabe rum og ro til fordybelse, suppleret af de voksne som guider, kan opøves empati og forståelse for andres følelser.

I dette koncept er læreplanstemaerne beskrevet et for et. I Børnehusets virkelighed blandes temaerne ofte. Er et projekt i gang hvor det erklærede fokus er at støtte den sociale udvikling, så vil sprog og kommunikation, alsidig personlig udvikling og kultur og æstetik uvilkårligt få en plads. Ved at arbejde med en bred læringsforståelse inden for og på tværs af de 6 læreplans temaer støttes børnene i at udvikle både sociale, personlige, kropslige og kognitive evner, kompetencer og færdigheder. Legen er et eminent område at udfolde alle læringstemaerne på. Legen kan på børnenes egne præmisser udfordre børnene i at indgå i sociale relationer, at navigere i legens indhold hvilket ofte kræver sprog og kommunikation, og legen kalder på at mærke vennernes følelser og intentioner. I Møllevangen prioriteres legen højt.

## Kommunikation og sprog

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41*

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Arbejdet med sprog og kommunikation foregår i alle aktiviteter i løbet af en dag. Det gælder i alle rutinerne som er det kit der binder dagen sammen for børnene. Det gælder for de voksen initierede forløb om formiddagen og det gælder i særdeleshed i legene. Derfor kan man sige at alle læreplanstemaer kommer i spil alt efter hvilken aktivitet eller rutine vi befinder os i.

På ture er det ofte natur og science temaet der er i spil, i rollelegen er den sociale udvikling i spil og så fremdeles. Sproget bruges hele tiden og det udvikler sig, bliver stadig mere nuanceret.

Igennem hele dagen arbejder vi med dialog. Vi voksne er nede i børnehøjde og lytter til børnene og giver dem svar efter deres alder og udvikling. Vi giver børnene ord – det er ligesom at pakke et nyt ord ud og derefter smage på det. Vi læser historier og taler om det vi hører – en metode der netop hedder dialogisk læsning. Vi rimer og ræmser, synger og sludrer, og vi leger med ordene.

Der synges sammen med børnene hver eneste dag – og om fredagen synger hele huset sammen til Fællessamling.

## Krop, sanser og bevægelse

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43*

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Der er to overordnede mål for dette læreplanstema:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på,
- samt at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet så børnene bliver fortrolige med deres krop: Kroppens fornemmelser og dens funktioner, sanser, og forskellige former for bevægelse.

Børn lærer igennem kroppen og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden og følelsesmæssige og sociale processer. Ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

Læringsmiljøet, der dækker hele dagen, skal give alle børn mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg. Herunder også de børn der har begrænsede erfaringer med kroppen, sanserne og bevægelse. Det pædagogiske personale er ansvarlige for at tilrettelægge et læringsmiljø der motiverer børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Forældrene inddrages via dialog og som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for bevægelse. Det kan fx ske ved at dele viden omkring værdien af risikoorienteret leg, og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesse.

Kroppen er grundlæggende for børnenes deltagelse i samfundets forskellige fællesskaber og har både en fysisk og en eksistentiel dimension. Gennem kroppen indgår børnene i en aktiv og dynamisk proces med omverdenen. Via dette samspil udvikler og lærer børn at miljøer kan erobres og udforskes i takt med kroppens motoriske og bevægelsesmæssige udvikling. Ved at sætte fokus på kroppen sikres udfoldelsesmuligheder og grundlaget for fysisk og mental sundhed. Sanserne er børnenes adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden. Læringsmiljøet skal understøtte stimulering af de tre motoriske grundsans – den taktile sans, den vestibulære sans , og muskel-led-sansen, i et samarbejde med de 4 øvrige sanser, lugte-, syns, smags – og høresansen. Det har afgørende betydning for barnets fin- og grov motoriske udvikling og for automatisering af bevægelser.

I bevægelsesfællesskaber udvikler børnene mestring af kropslige/sanselige indtryk og styrker deres evner til at aflæse og forstå andre børns mimik, gestik og kropslige udtryk. Bevægelse

handler om børns aktive udforskning sammen med andre børn og et aktivt pædagogisk personale i et inkluderende børnefællesskab.

I Møllevangen kan læringsmiljøerne se meget forskellige ud: Hos de mindste børn er et sikkert tumleområde med den lille rutchebane ofte i spil. Sang og brug af musik inspirerer de mindste til at udfolde sig fysisk. Gennem dagens rutiner er der gentagne udfordringer omkring selvhjulpenhed med tøj, spisning, og forløbet inden middagslur. Der er afsat en formiddag hver uge til aktiviteter omkring sanserne og kroppen. Vores legeplads med dens forskellige niveauer, stier og forhindringer er en stor øvebane for de korteste ben og den endnu ikke helt udviklede balance. For de mellemste udfoldes bevægelsesglæden fx ved børneyoga, på turene ud af huset, og på legepladsen. Her arbejdes med en vekselvirkning mellem fysisk udfoldelse og at finde ro i sin egen krop. De ældste børn benytter sig af alle muligheder for at klatre, løbe stærkt, cykle, balancere osv. både på legepladsen og på ture ud af huset. Musik og sang har en stor plads på Stjernestuen og dyrkes flittigt.

## Natur, udeliv og science

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45*

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det lille barn lærer og husker gennem sanselige aktiviteter, hvor specielt det visuelle, det auditive og det taktile er i fokus. I takt med at børnene modnes og sproget udvikles, bliver sansningen og oplevelsen omsat til kognitive spor i hjernen. Her lægger det sig som viden og en basis der kan bygges oven på. Selv de helt små børn gør sig erfaringer med det de møder uden for. Et lille barn i en sandkasse der sidder og kaste sand op i luften ved jo ikke at tyngdeloven er inde i billedet. Det ser bare sandet falde ned igen – hver gang. Vi bruger udeliv og naturen som det fantastiske læringsrum det er. I naturen kan man få en viden om verden omkring os og lære hvordan vi bliver bedre til at passe på den. Det kan være en viden om hvornår man må røre og hvornår det bedst at nøjes med at kigge. Det kan også være en begyndende viden om at passe på ressourcerne eller om ikke at gøre skade på noget levende bare for sjov.

I naturen kan børnene træne deres motorik så de bliver bedre til at gå, løbe, klatre, hoppe, koordinere og meget mere. Det er et læringsrum for at finde sine egne grænser og kompetencer – og måske rykke dem lidt. En mulighed for at prøve noget nyt som man måske ikke turde gøre før. Naturen er også et sted hvor børnene kan slappe af og bare være til – være i nuet og opleve naturen på sin krop. Aktiviteter vi kender inden for kan tages med ud og derved få en ny dimension.

Vi er på legepladsen hver dag – og alle børn er på tur mindst en gang om ugen. Ikke alle ture går ud i naturen – vi er ofte på biblioteket, på vej hjem for at besøge nogen, ude på en kulturoplevelse eller på indkøbstur. Fælles for alle ture er, at der er plads og rum til samtale. Til at forundres og til at undersøge.

Vores legeplads tilbyder ikke mange legeredskaber. Vi har gynger og et klatrestativ og sandkasser. Terrænet er en vekselvirkning mellem fliser og jord og der er mange niveau forskelle. Men der er et vandkanal system og bare det regner lidt dannes der gode pytter. Vi har hjørner og kroge hvor børnene kan lege i små grupper, uforstyrret.

Science dyrker vi i den mellemste gruppe. Her er der oplevelseskasser og undersøgelses udstyr. Her udføres forskellige forsøg og fænomener undersøges. Alle projekter tager udgangspunkt i en undren hos børnene. Hvorfor og hvordan er en spændende vej at følge. Vi bestræber os på ikke at tilføre alle svarene men at lave en udforskning i fællesskab.



Børnene er engagerede i at samle frugter, hyldeblomster, bær osv. Det kan være forladte æbletræer, eller nøddetræet hjemme hos et barn og stuens børn kommer gerne forbi. Det er blevet til æblemost, æblekager, hyldeblomstsaft, og andre lækre sager.

## Kultur, æstetik og fællesskab

---

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47*

### **Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?**

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Arbejdet med børnenes fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø tager i Møllevangen sit udgangspunkt i børneperspektivet. Vi vægter udtryksformerne i et inkluderende fællesskab. Årstidernes kulturelle højdepunkter – fastelavn, påske, høst og jul – bliver fejret. Der er rig mulighed for at udtrykke sig kreativt og lave traditionelle produkter i mange forskellige materialer. Vi besøger Birkerød Kirke og deltager i julegudstjenesten for børn. Vores omgivende natur indgår også. Vores mål er at alle børn uanset alder, køn og etnicitet skal tilbydes et sundt og udviklende læringsmiljø. Den altafgørende faktor for et godt psykisk læringsmiljø er nærværende og opmærksomme voksne. Vi er derfor opmærksomme på til stadighed at understøtte den generelle trivsel blandt børnene. Da vi vægter børneperspektivet prioriterer vi at have en god daglig dialog med børnene om det de ser, oplever og de tanker de gør sig, og de ønsker de har.

Når et barn fylder år er det et kapital for sig. Alle børn tegner gavetegninger til fødselsdagsbarnet efter et særligt koncept: fedt hvids papir, en tegning med tus der farvelægges omhyggeligt mm. Tegningerne samles i en mappe og fremvises med forklaring fra hvert enkelt barn om motivet når vi holder fødselsdagssamling. Dette er dagen hvor barnet er i centrum og nyder alles opmærksomhed.

Bøger anvendes hyppigt i dagligdagen på 3 forskellige måder. Der læses højt for børnegruppen mindst én gang hver dag. På opfordring læses også for mindre grupper af børn og alle børn har adgang til selv at "læse" og gør det ofte i forbindelse med skiftet før og efter frokost. Sang og musik er også en fast del af det fælles børnemiljø. Hver stue har en sangmappe – eller sangkuffert – hvor børnene ud fra billeder eller effekter kan vælge hvilke sange de ønsker at synge. Sangen understøttes af guitarer på de 2 af stuerne og er en stor del af vores fælles samling for hele huset om fredagen.

Det er en fast del af vores pædagogiske mind-set at forundres over og undersøge det vi ser og oplever sammen med børnene. Dette gælder både naturlige og kulturelle fænomener.

Et yndet udflugtsmål er Farum Kulturhus, der har varierende æstetiske og lærende udstillinger. Vi tager ud og bliver inspirerede og afprøver om muligt hjemme i børnehaven hvad vi selv kan få ud af ler, sten, maling, gips mm.

I vinterhalvåret tager vi i biografen jævnligt. Birkerød Bio tilbyder små film tilpasset målgruppen. Her får børnene en fælles oplevelse der efterfølgende bearbejdes i institutionen.

Alt det ovenstående bidrager til at variere og udbygge de læringsmiljøer vi tilbyder børnene. Det fremmer også fællesskabsfølelsen – vi samles om et fælles tredje og oplever det sammen. Vi skaber minder i fællesskab som vi kan referere til og det binder os tættere sammen. Når vi arbejder med børnene er tilgangen og kravene til det enkelte barn altid tilpasset til barnets nærmeste udviklingszone, så alle børns deltagelsesmuligheder sikres bedst muligt. Vi arbejder ud fra en forståelse af et forpligtende fællesskab hvor der er brug for alle for at ting skal lykkes.

# Evalueringskultur

---

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.”

*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51*

**Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?**

**Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?**

---

Med den nye styrkede læreplan følger et krav om at etablere en evalueringskultur. Dette indebærer at det pædagogiske personale løbende forholder sig reflektivt til hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Lederen af huset er ansvarlig for at evalueringen sker.

Evalueringskulturen i dagtilbuddet ” skal understøtte, at personalet i det daglige udvikler en løbende faglig selvkritisk og reflekterende tilgang til tilrettelæggelse og evaluering”, som det formuleres. Formålet er altså at bidrage til at personalet får øje på praksis, tænker over den og ser mulighederne for at justere på den hvis der er behov for det. En systematisk og udviklende evalueringskultur er central for den løbende udvikling af den pædagogiske praksis. Det er oplagt at inddrage børnenes perspektiver og give dem en stemme i dokumentationen. Ved at lytte til børnenes oplevelser fås et indblik i hvad børnene reelt har oplevet og ikke hvad vi voksne tror de synes. At inddrage børnene i dokumentationen viser børnene at deres holdninger og meninger har betydning for hvordan vi vælger at gøre tingene. Der er et potentiale for at lære om egen læring i dette rum hvis vi inddrager børnene aktivt i dokumentationen.

I Møllevangen vælger vi at forberede evalueringen af årets fokus områder på stuemøder. Herefter laves en fælles evaluering på et personalemøde. Der foregår hos os løbende evalueringer af forskellige delforløb, hvor vi i fællesskab ser tilbage på hvilket mål vi havde sat os, hvordan processen skred frem, og hvilken læring børnene opnåede samt ikke mindst hvad dette tilsammen betyder for vores fremtidige praksis. På denne vis tages hele læreplanen op – et felt ad gangen eller de læreplansmål der har været i spild i et tema/forløb – og giver anledning til refleksioner om egen praksis samt inspiration fra kolleger og deres erfaringer. Dette er en pædagogisk praksis der er velfunderet i pædagogfaget som sådan og i særdeleshed i vores hus. Det vi øver os på er systematikken, som den er introduceret af de nye styrkede læreplaner, samt dokumentationen af processerne.

I det følgende beskrives evaluering af fokus området valgt for 2020.

## Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

---

"Inddragelse af børneperspektiver i en demokratisk dannelsesramme".

Evaluering af fokuspunkt i forhold til den nye styrkede læreplan 2020.

Møllevangen har i 2020 valgt at have særligt fokus på inddragelse af børneperspektiver i en demokratisk dannelsesramme. Desuden gør husets særlige børnesammensætning at et særligt sprogarbejde finder sted.

Som øvebane for den nye måde at evaluere på har vi valgt det første fokus. Vi har valgt at bruge "postkort metoden" som på enkel vis guider os igennem en opsamling af erfaringer gjort på baggrund af de data vi har indsamlet undervejs.

Question 1: Hvilke mål forholder vi os til?

Vi vil arbejde med at understøtte børns deltagelse i demokratiske processer. Målet er at børnene oplever en højere grad af indflydelse på deres hverdag.

Question 2: Hvilke data baserer vi vores viden på?

Vi forholder os til børnenes spor, til observationer gjort af det pædagogiske personale og til børnenes egne udsagn. Vi vælger at se på arbejdet på Stjernestuen hos de ældste børnehavebørn, hvor arbejdet har været systematisk.

Inden for de rammer vi er underlagt – dagtilbudsloven, sikkerhedskrav og senest alle covid-19 retningslinjerne osv. – er der en lang række valg børnene kan være med til at træffe i løbet af hverdagen:

- Medbestemmelse på målet for turene.

Destinationerne er kendte af børnene og valget står mellem 4 muligheder. Børnene stemmer om destinationen på stuens ene ugelige turdag – og de voksne bestemmer den anden turdags mål, hvor mindretallets mening medinddrages.

- Hvem vil jeg følges med – og holde i hånden?

Der italesættes et fælles ansvar for at alle får en makker.

- Hvem vil jeg gerne have til bords ved spisning?

Hvor vælger jeg at sidde?

- Hvem vil jeg gerne lege med?

Legerelationerne skifter i løbet af dagen, men børnenes valg respekteres. De voksne sørger for at alle er med i en relation.

- Vælge hvilken frugt jeg vil have – og om der skal være brød til eller ej?

Valget er børnenes.

- Indflydelse på samtalerne indhold til samlinger.

Alle input bliver lyttet til. Vi er bevidste om at det ikke kun skal være et forum for beskeder fra voksne til børn.

- På skift bestemmer et barn hvilke sange der skal synges.

Dette er en del af drejebogen for samlingen og indgår i at have tur til at "råbe op".

Der er blevet holdt en hel del afstemninger – og det kan være svært at opleve sig selv som en del af et mindretal.

3 af de store drenge er blevet interviewet om deres holdning til hvad børn selv kan bestemme i Smørhullet.

E, V og A fortæller:

De er glade for at valget af legerelationer er op til dem selv. De er lidt trætte af at de mindre børn aber efter dem.

De er enige om at ønske større indflydelse vedrørende maden i huset:

Ud med smøreosten og græskarsuppen. "Det får vi alt for meget af",

husk pålægschokolade til jul- og påskefrokost.

"Det er vigtigt for børn at der er mayo og remonade på bordet". (det har vi så efterkommet og meddelt køkkenet)

Question 3: Hvad lykkedes vi med – og hvorfor?

Børnene ytrer at de selv har lov at bestemme hvem de vil lege med. Vi oplever at børnene har taget processen med håndsoprækning til sig og at de er blevet gode til at acceptere en flertals beslutning. Det at vælge, og at gøre sin stemme gældende, er blevet lettere for børnene hen ad vejen.

Question 4: Hvad gik mindre godt og hvorfor?

Det at vælge, og at gøre sin stemme gældende, er blevet lettere for børnene hen ad vejen. Der har kun været situationer hvor alle havde en plads i fællesskabet. Vi forventede på forhånd konfliktstof men der har ikke været konflikter. Reelt har vi kun gjort os positive erfaringer.

Question 5: Hvordan vil vi bruge vores nye viden?

Vi vil gerne være bedre til at tage børneperspektivet seriøst. Vi vil gerne træne os i at interviewe børnene. Vi vil fremover inddrage interviews med børn i planlægningsfasen af aktiviteterne. Vi erfarede hvor vigtigt det er at være skarpe på hvornår og hvordan vi lægger valget ud til børnene. Hele tiden. Vi skal fastholde at træne demokrati – og udvide børnenes indflydelsesområde.

Evalueringen foregik med Stjernestuens personale i fokus – og de 2 andre stuers personale som reflekterende team.

Supplement fra Månestuen: De mindste børn er startet på at være med til at vælge. Et ex. Er "dagens sang" når sangkufferten kommer frem til samling. Et andet ex. Er valg af pålæg til smør-selv-mad. Her vælger børnene også selv.

På Solstuen hvor de yngre børnehavebørn går, er der en del valg i løbet af dagen allerede: Valg af aktivitet efter frugtmåltidet, sange der skal synges til samling, valg af legekammerat ude m.m. Beslutninger der gælder hele stuen bliver næste skridt.

Vi har valgt et pædagogisk forløb og ønsker at evaluere på hvordan arbejdet med at styrke børnenes sociale kompetencer er gennemført.

### **Evaluering af læreplansmål for arbejdet med børnenes sociale udvikling.**

Tema "Min familie" / "Her bor jeg"

Evalueret på personalemøde 7.2.24 ved brug af postkortmodellen.

Der er udarbejdet Skema til Handling i forbindelse med temaets gennemførelse i maj 2023. Med udgangspunkt i disse handleplaner og devalueringer ønskes en samlet evaluering af projektet ift læreplanen

Q 1 - hvilke mål forholder vi os til?

At arbejde med børnenes forståelse af diversiteten i kulturerne, af de mangfoldige former en "familie" kan have samt kendskab til forskellige boligformer. Ved arbejdet styrke både personlige, sociale og kulturelle kompetencer.

At styrke sammenhængen mellem børnehaveliv og hjemmeliv via øget kendskab til familier og boligformer

## Q 2 - data

De data der indgår er: Skema til handling fra forløbet, referater fra AULA, børnenes tegninger undervejs, samtaler med børnene og iagttagelser af hvordan børnene bruger de produkter (stamtræ, hus med fotos) der er fremstillet. Vi anvender fortællemetoden, frit efter Søren Schmidt og Henning Copart i observationerne af børnene.

## Q 3 - Hvad lykkedes vi med, og hvorfor?

Vi lykkedes for børnene fordi der var inspirerende personale og engagerede forældre. Det overraskede os at børnene brugte deres huse og stamtræ også flere måneder efter at temaet var afsluttet. Vi oplevede gode samtaler med børnene om ligheder og forskelligheder. For de mindste børn var det trygt at have fotos af mor og far på væggen. Af børnenes samtaler – både på egen hånd og til samlingerne – fremgik det tydeligt at de havde fået et øget kendskab til hinandens familier og måder at bo på.

## Q 4 – Hvad gik mindre godt, og hvorfor?

For de børn der var længe om at få fotos med blev forløbet mindre godt. Der blev rykket flere gange før alle fotos var leveret.

## Q 5 – Hvordan vil vi bruge vores nye viden?

Fremadrettet vil vi tilbyde at printe fotos for de som har brug for hjælp. At flere børn først kom i gang senere virkede ekskluderende og det vil vi gerne undgå. Det betyder en længere forberedelsesperiode, hvor vi først starter temaet når fotos er fremskaffet. En anden mulighed er at vi tager på ture rundt til børnenes adresser og fotograferer dem foran deres hus eller opgang.